

A magyar könyvtárügyben tíz éve szerepet játszó Könyvtártudományi és Módszertani Központ tevékenységében egyre határozottabb vonalakkal rajzolódnak ki az egyes feladatkörök, ha más-más hangsúly is esik rájuk az intézettel szemben támasztott követelmények, a könyvtárak és hálózatok elvárásai következtében. Jelenleg négy, egymástól megkülönböztethető, de ugyanakkor mégis szorosan összefonódó területre csoportosulnak a feladatok:

1. a könyvtárügy állami irányító szervei könyvtárpolitikai döntéseinek előkészítése,
2. az egyes hálózatok és könyvtárak munkájának támogatása érdekében hálózati-módszertani tevékenység,
3. a könyvtári gyakorlatban hasznosítható szolgáltatások,
4. a könyvtárakban folyó kutatómunka nyilvántartása, egyes kutatási témák közvetlen gondozása.

1. DÖNTÉSELŐKÉSZÍTÉS

A harmadik ötéves tervidőszak utolsó előtti évében számba kell venni a közművelődési, illetőleg a tudományos és szakkönyvtárak részére kiadott irányelvek valóraváltása érdekében kifejtett erőfeszítéseket, a könyvtári munka és ellátás egyes területein elért eredményeket, hogy a megtett ut felmérése után időben sor kerülhessen a 4. ötéves terv könyvtári irányelveinek kidolgozására. A KMK részvizsgálatok lefolytatásával járul hozzá ahhoz az összefoglaló értékeléshez, amelyet az MM Könyvtárosztálya készít a 3. ötéves terv végrehajtásáról; ezzel párhuzamosan a hálózati könyvtárakkal és az egyes könyvtárakkal együttműködve keretjavaslatot dolgoz ki a 4. ötéves terv irányelveire.

Az újabb tervidőszakra kiadandó irányelveket alapozzák meg a következő munkálatok:

- a munkások olvasási kulturájára vonatkozó vizsgálat eredményeinek összefoglalása,
- a hazai művelődésszociológiai vizsgálatok eredményeinek könyvtári szempontok szerint történő feldolgozása és értékelése,
- ellátottsági és igényvizsgálat lefolytatása néhány társadalomtudomány (állam- és jogtudomány, szociológia stb.) területén,
- a közművelődési könyvtárak munkájának egyes részterületein helyzetfeltáró vizsgálatok, s ezek alapján a fejlődés irányainak a kijelölése (az állomány alakulása; a szakirodalmi állomány és kihasználtsága; az állomány katalógusokkal való feltártsága, a katalógusok minősége, katalógus-minimumok az egyes könyvtár típusok számára; a tájékoztató munka eddigi tapasztalatai, tovább-

fejlesztésének iránya; a gyerekkönyvtárak pedagógiai munkája; ifjúsági szolgálat),

- a közművelődési könyvtárak hálózatfejlesztési elveinek kidolgozása (a tanácsai és szakszervezeti hálózatok különböző szintjein elhelyezkedő tagkönyvtárak működési normatíváinak megállapítása; a munkamegosztáson alapuló egységes könyvtári ellátási rendszer előkészítése; a községi könyvtárak fejlesztési, igazgatási, fenntartási problémáinak, továbbá a járási könyvtár és a járási népművelési intézmények együttműködésének megvizsgálása).
- a könyvtárak műszaki fejlesztésére vonatkozó MM irányelvek kiadásának előkészítése,
- a káderfejlesztés néhány elvi kérdésének tisztázása (a specializált továbbképzés lehetőségei, ill. formái, az anyagi érdekeltség érvényesítése stb.).

A társadalmi változások szükségessé teszik, hogy a könyvtárügy helyzetét időnként szembesítsük a könyvtári ellátást alapvetően szabályozó jogszabályokkal, éppen a könyvtárak társadalmi hatásának növelése érdekében. E szélesebb kört érintő munkálat keretében a KMK-nak az a feladata, hogy gyűjtse össze és elemezze a szocialista országok, valamint néhány tőkés ország könyvtári törvényét és jogszabályait, állapítsa meg a világ könyvtárügyében érvényesülő fejlődési tendenciákat s vegyen részt azokban a munkabizottságokban, amelyek a társadalmi tevékenység egyes szektorainak könyvtári ellátásának vizsgálatával foglalkoznak.

2. HÁLÓZATI - MÓDSZERTANI TEVÉKENYSÉG

Ezen a munkaterületen két kiemelt feladat van:

- hazánk felszabadulásának 25., valamint Lenin születésének 100. évfordulójának megünneplése (a könyvtári rendezvények, szolgáltatások programjának kidolgozása, összehangolása, módszertani utmutató, segédanyagok kiadása),
- az Olvasó Népert mozgalomban való közreműködés.

A közművelődési könyvtárak irányában kifejtett hálózati-módszertani tevékenység számos részfeladatot foglal magába, s az egész tevékenységben a szakszervezeti könyvtárak sajátos problémái megkülönböztetett figyelmet nyertek. A feladatokat az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

- hálózatfejlesztés (a könyvtári felülvizsgálatok új rendszerének és módszereinek kidolgozása; a hálózatközi és könyvtárközi együttműködés tanulmányozása a szakszervezeti és a műszaki könyvtárak vonatkozásában; a klubkönyvtárak működésének megvizsgálása, ennek alapján utmutató kiadása; javaslat kidolgozása a tanácsai és szakszervezeti könyvtárak együttműködésének továbbfejlesztésére; a hirlapolvasó termek és klubok tevékenységének elemzése; az egészségügyi intézményekben végzendő könyvtári munka szervezeti és tartalmi kérdéseinek kidolgozása),
- állománygyarapítás (a megyei, járási és városi könyvtárak gyűjtőköri szabályzatainak véleményezése; az önálló községi és a szakszervezeti könyvtárak minta-gyűjtőköri szabályzata elkészítése; a szakszervezeti könyvtárak állománygyarapítási munkájának vizsgálata; javaslat kidolgozása az elavult művek kivonására, a fölőpéldányok kezelésére),
- feltárás (utmutató kiadása a tárgyszókatálogosról; bibliográfiai munkaközösségek szervezése),

- a szemléltető propaganda fejlesztésére javaslat kidolgozása,
- a gyermek- és ifjúsági olvasók ellátása (módszertani útmutató a gyermekkönyvtárak pedagógiai munkájáról; közreműködés az Uttörő Szövetség kulturális programja kidolgozásában; a szakmunkásképző intézetek könyvtárainak támogatása),
- helyismereti munka (a közös bibliográfiai vállalkozások ösztönzése; a társintézményekkel való együttműködés lehetőségeinek feltárása az évfordulók megünneplésére),
- munkaszervezés (a megyei könyvtárak 1968. évi tevékenységének gazdasági elemzése; a katalogizálás normáinak kidolgozása).

A tudományos és szakkönyvtárak területén jelentkező hálózati-módszertani feladatok:

- a termelési és beszámolási rendszer reformjának kidolgozása,
- javaslat a kötelezpéldány-rendelet módosítására, tekintettel az állománygyarapítási együttműködést elrendelő jogszabályra,
- a hálózati rendszer továbbfejlesztésére javaslat kidolgozása (új hálózatok létrehozása, további könyvtárak bevonása),
- az egyetemi könyvtárak részére norma-gyűjtemény összeállítása,
- a Módszertani Munkabizottság keretében tapasztalatcserék előkészítése, módszertani kérdések megvitatása, állásfoglalások kialakítása, eljárások elterjesztése.

Végül idesorolhatók a képzési és továbbképzési feladatok, mint:

- középfoku szaktanfolyamok szervezése, a tankönyvtárak munkájának támogatása,
- az alapfoku képzés tananyagának biztosítása, a hálózati központok munkájának támogatása, a tapasztalatok értékelése,
- a központi továbbképzési program lebonyolítása (ld. a függelék.)

3. SZOLGÁLTATÁSOK

A KMK szolgáltatásai az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- a Könyvtártudományi Szakkönyvtár szolgáltatásai,
- a könyvtári tájékoztatási rendszer keretében megjelentetett periodikus és egyszeri kiadványok (Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom. Referáló lap.- Könyvtári Figyelő. - Gyorstájékoztató a Magyar Könyvtártudományi Irodalomról. Melléklete: Tájékoztató a Magyar Hírlapok Könyvtári Cikkeiről.- Magyar Könyvtártudományi Bibliográfia 1962-64, 1945-61.).
- a közművelődési könyvtárak állománygyarapító munkájának támogatására kiadott segédletek (Új Könyvek. - Magyar nyelvű folyóiratok mintajegyzéke. - Pótfüzet /1967-68./ a kézikönyvtári jegyzékhez. - Törzsanyagjegyzék a román és a szlovák nyelvű irodalomról),
- a könyvtári és irodalompropaganda célját szolgáló kiadványok (Eseménynaptár, negyedévi és éves. - Irodalmi összeállítások a szocialista brigádok számára),
- tanácsadó szolgálat a könyvtárépítés és berendezés, gépesítés, valamint a könyvkötés terén.

4. KUTATÁSOK

Ezen a munkaterületen egyelőre csak a kezdeti lépésekre kerülhet sor:

- mindenekelőtt a kutatásokról vezetett nyilvántartás bővítése a nem közvetlen MM-felügyelet alá tartozó könyvtárakban folyó kutatások adataival, s a kutatók egyéni bejelentéseinek szorgalmazásával,
- néhány országos érdekűnek minősített kutatási téma közvetlen gondozása, e témákon dolgozó kutatók munkájának koordinálása.

F Ü G G E L É K

A KÖNYVTÁROSOK SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSÉNEK PROGRAMJA*

Tudományos és szakkönyvtárosok témái

1. Könyvtárigazgatók és helyetteseik részére:

a/ Az állománygyarapítási együttműködés jelentősége és távlatai.

b/ A gyűjtőköri együttműködés eddigi eredményei.

1 napos konferencia Budapesten

1969 október

2. Általános tudományos és társadalomtudományi szakkönyvtárak igazgatói, gyarapítási, ill. tájékoztatási részlegeinek vezetői számára:

a/ A társadalomtudományok fejlődési irányai hazánkban.

b/ Néhány társadalomtudományi terület ellátottsága és az igények vizsgálatának tapasztalatai és módszertani javaslatok.

1 napos konferencia Budapesten

1969 november

Szakkönyvtárosokat és közművelődési könyvtárosokat egyaránt érdeklő témák

3. Kézi lyukkártyák könyvtári alkalmazása.

30 órás tanfolyam Budapesten

1969 március-június

4. Megyei és városi könyvtárakból, valamint a kisebb szakkönyvtárakból érdeklődő tájékoztató könyvtárosok részére:

a/ Az állam- és jogtudományi tájékoztatás forrásai és szolgáltató intézményei.

b/ A szociológiai tájékoztatás forrásai és szolgáltató intézményei.

2 napos konferencia

1969 szeptember

* A jelzett programok egy része lapunk megjelenéséig már lezajlott.

5. Megyei könyvtárigazgatók és SzMT könyvtárvezetők részére:

A közművelődési könyvtárak állományának alakulása az 1961-67. években.
1 napos konferencia vidéken
1969 április

6. A megyei könyvtárak igazgatói, gazdasági igazgatói és a kötésetek vezetői részére /két külön csoportban, de egyidőben/

Első napon a könyvtárak igazgatói és a gazdasági igazgatók részére:
Az 1968. évi könyvtári tevékenység gazdasági értékelése.

a kötésetek vezetőinek:

gyakorlati tapasztalatcsere a helyi kötésetben.

Második napon a könyvtárak igazgatói részére:

Az "Olvasó Népert" mozgalom és a könyvtárak.

Felszabadulásunk 25. évfordulójával kapcsolatos előkészületek.

a gazdasági igazgatók és a kötésetek vezetői részére:

Az állományvédelem időszerű kérdései
2 napos konferencia vidéken
1969 május

7. A szakszervezeti hálózati központok vezetői részére:

Országos módszertani konferencia. 1 napos konferencia Budapesten
1969 november

8. A nemzetiséglakta községek könyvtárosai részére nemzetiségi csoportok szerint: Nemzetiségi politikánkból következő könyvtári feladatok.

Négyszer 1 napos konferencia vidéken.
1969. július-augusztus

9. A megyei módszertani csoportvezetők részére:

Új feladatok és új módszerek a könyvtári munkában.
1 napos konferencia vidéken
1969 április

10. A megyei feldolgozó csoportvezetők részére:

a/ A tárgyszókatalógus problémái.
b/ A címleírás szabvány revíziója. 2 napos konferencia vidéken
1969 november

11. A városi könyvtári funkciót ellátó könyvtárak olvasószolgálatosai és néhány nagyüzemi könyvtár vezetője részére:

A munkások olvasási kulturájáról készült felmérés eredményei és tapasztalatai.
1 napos konferencia Budapesten
1969 november

12. Ugyanez a téma a függetlenített szakszervezeti könyvtárosok részére

1 napos konferencia Budapesten
1969 december

13. A megyei és fővárosi gyermekkönyvtárak módszertani irányítói részére:
Módszertani kérdések, különös tekintettel az iskolai könyvtárakkal való együttműködésre.
1 napos konferencia Budapesten
1969 május
14. A megyei könyvtárak ifjúsági felelősei részére:
Módszertani konferencia
1 napos konferencia Budapesten
1969 július
15. A helyismereti anyag feltárásával foglalkozó könyvtárosok részére:
A helyismereti forrásanyag feltárása, bibliográfiák és folyóiratrepertóriumok készítése.
1 napos konferencia vidéken
1969 október
16. A megyei könyvtárak propaganda munkával foglalkozó módszertanosai részére:
a/ Felszabadulásunk 25. évfordulójára az MSzBT által meghirdetett olvasási pályázat beindítása.
b/ Konzultáció az "Olvasó Népért" mozgalomról.
1 napos konferencia Budapesten
1969 március
17. A megyei könyvtárak propaganda munkával foglalkozó módszertanosai részére:
a/ Elméleti továbbképzés:
A propaganda tevékenység tömegpszichológiai ismeretei.
b/ Munkamegbeszélés:
A Tanácsköztársaság 50. évfordulója megünneplésének tapasztalatai és a felszabadulás 25. évfordulójára való felkészülés.
2-2 napos tájértekeztetés vidéken
1969 május-június.